

Eduskunnan ympäristövaliokunta
00102 EDUSKUNTA
YmV@eduskunta.fi

Asia: E 15/2025 vp Puhtaan teollisuuden ohjelma

Ympäristöministeriön kirjallinen lausunto eduskunnan ympäristövaliokunnalle

Ympäristöministeriö kiittää ympäristövaliokuntaa mahdollisuudesta antaa lausunto EU-komission tiedonannosta. Puhtaan teollisuuden ohjelman tavoitteena on luoda perustaa EU:n kilpailukyvyille ja vähähiilistymiselle ja ratkaista kootusti ilmastokriisiin, kilpailukykyyn ja taloudelliseen resilienssiin liittyviä haasteita. Vähähiilistymiseen tähtäävä politiikka nähdään tehokkaana kasvun ajurina, kun siihen yhdistetään teollisuus- kilpailu-, talous- ja kauppapolitiikan keinovalikoimat. Ohjelman keskiössä ovat erityisesti energiantensiivinen teollisuus, clean tech ja kiertotalous. Ohjelma sisältää useita elementtejä, jotka konkretisoituvat komission tulevista ehdotuksista ja linjauksista.

Suomen kannan mukaisesti ympäristöministeriö katsoo, että johdonmukainen ja pitkäjänteinen EU:n ilmastopolitiikka luo pohjan tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittaville merkittävälle ja oikea-aikaisille investoinneille sekä teknologioiden kehittämiseksi. Suomi tukee komission ehdotusta asettaa EU:lle vuodelle 2040 90 %:n nettopäästövähennystavoite, joka kattaa sekä päästöt että poistumat. (E 10/2024 vp) Tavoitteen saavuttamiseksi tulee vähentää päästöjä, samanaikaisesti vahvistaa luonnon nieluja ja luoda kokonaan uusia teknisiä nieluja. Samalla Suomi korostaa, että tavoitteen toimeenpanon pääpainon tulisi olla kustannustehokkaissa päästövähennyksissä ja että tavoitetta toimeenpaneavassa lainsäädännössä olisi huomioitava maankäyttösektorin nykytilanne ja epävarmuudet. Tavoitteen toimeenpanossa olisi huomioitava myös maatalouden haasteet ja sen ensisijainen ruoantuotantotehtävä.

Ympäristöministeriö korostaa, että 2040 ilmastotavoitteen toimeenpanon mahdollistavan toimintaympäristön tulisi yhdessä EU:n vuoden 2030 jälkeisen ilmasto- ja energia-arkkitehtuurin kanssa muodostaa kokonaisuus, joka perustuu markkinatalouden mekanismien hyödyntämiselle sekä tehokkaalle ja ennakoitavalle sääntelylle. Tämä ohjaisi tekemään ilmastotavoitteiden edellyttämät investoinnit ja päästövähennykset kustannustehokkaasti. (E 10/2024 vp). On siis ensiarvoisen tärkeää, että EU kykenee etenemään vuoden 2040 tavoitteen määrittelyn osalta samaan aikaan, kun edistetään teollisuuden puhdasta siirtymää nyt käsiteltävän Puhtaan teollisuuden ohjelman avulla.

Ympäristöministeriö pitää tärkeänä, että ohjelmassa tarkastellaan myös EU-tason rahoitusmekanismien entistä tehokkaampaa käyttöä vähähiilistämisen vauhdittamiseksi. Näihin mekanismeihin kuuluvat esim. Innovaatiorahasto muut päästökauppatuloihin perustuvat rahoitusinstrumentit.

Ympäristöministeriö korostaa Suomen kannan mukaisesti komission tavoitetta tehdä EU:sta kiertotalouden johtava alue vuoteen 2030 mennessä. Tavoite tukee niin teollisuuspolitiikan uudistamista kuin ilmastomuutoksen, luontokadon ja saastumisen aiheuttamien haasteiden

ratkaisemista. Ympäristöministeriö tukee komission suunnitelmaa valmistella kiertotaloussäädös, jolla parannetaan kiertotaloustuotteiden ja kierrätysmateriaalien laatua sekä lisätään niiden kysyntää EU:n sisämarkkinoilla. Lainsäädännön yhdenmukaistaminen jätteen, tuotteiden ja kemikaalien osalta, kierrätysmateriaalien raaka-aineiden käyttövelvoitteet ja "jätteeksi luokittelun päättymistä koskevat" -kriteerit ovat keskeisiä. Lisäksi tarvitaan EU:n laajuista yhteistyötä ja sääntelyn kehittämistä, jotta myös EU:n ulkopuoliset toimijat saadaan tehokkaammin sääntelyn piiriin.

Ympäristöministeriö katsoo, että kestävä ja edelleen kehittyvä biotalous luo edellytyksiä samanaikaiseen luonnonvarojen kestäväan käyttöön ja ympäristöhaasteiden ratkaisemiseen. Biotalouskehittämisessä tulee painottaa arvonalisän nostamista. Tämä voidaan saavuttaa tuottamalla korkean arvonalisän tuotteita ja palveluita kestäväällä tavalla ottaen huomioon myös EU:n energiaomavaraisuus ja energian huolto- ja toimitusvarmuus. Uudistetussa biotalousstrategiassa olisi tärkeää korostaa biotalouden tunnistamista horisontaalisesti eri ohjauskeinoissa ja pyrkiä kestäväa biotaloutta vauhdittavaan politiikkakoherenssiin.

Ympäristöministeriö pitää hyvänä, että puhtaan teollisuuden ohjelmaan sisältyy myös linjaukset hiilen rajamekanismin (CBAM) tarkastelusta ja kehittämisestä. Mekanismin laajentaminen päästökaupan eri toimialoille on EU:n teollisuuden kilpailukyvyin turvaamisen kannalta keskeinen reunaehto.

Ympäristöministeriö pitää tarpeellisena meri- ja lentoliikenteen kestävien polttoaineiden tuotannon, käytön ja infrastruktuurin edistämistä. Ajoneuvojen sähkölatausinfra kehittämisstarpeisiin tulee kiinnittää huomioita. Samalla on tärkeää varmistaa kannusteet erityisesti raskaan tieliikenteen puhtaan siirtymän edellyttämälle laajan puhtaiden käyttövoimien valikoiman, sekä käyttävien ajoneuvojen että jakeluinfrastruktuurin kehittämiselle.